

GENERATIONSBRØBYGNING

Knud-Erik Sabroe

Der er brug for at etablere kontakt mellem generationerne. Knud-Erik Sabroe arbejder for »generationsbrobygning«, både i sit privatliv og i sit politiske liv som ælde- rådsrepræsentant i Århus kommune. Knud-Erik Sabroe er pensioneret afdelingsleder fra Psykologisk Institut, Aarhus Universitet. Siden 1991 har K-E.S. været medlem af Ældre- rådet i Århus kommune og har her taget initiativ til et projekt som beskrevet i kronikken.

Gerontologi og samfund 2004;20, 3:72

Ved et samspil med mine børnebørn blev jeg for et par år siden opmærksom på nogle af de forskelle, der er karakteristisk for det, vi kalder generationer. I løbet af en forholdsvis kort periode henvendte tre af mine børnebørn og en af mine svigerdøtre sig til deres pensionerede farfar/svigerfar og bad ham om råd med henblik på, dels at skulle lave opgave til seminarium og universitet, dels en større opgave i skolen. Undervejs kom vi i samspillet til at diskutere temaer i opgaveformuleringen, som det at holde sig til sandheden (ikke konstruere den), at dokumentere sine synspunkter, at forholde sig undrende, at søge forklaringer, at begrunde sine valg. Jeg opdagede, at disse »værdier«, som jeg fandt centrale, ikke var umiddelbart kendt af mine børnebørn fra deres uddannelsessystem, og at de ikke nødvendigvis var overensstemmende med, hvad deres forældre fandt var »nødvendigt«. Det interessante var imidlertid, at disse værdier umiddelbart blev accepteret af mine børnebørn som rigtige.

Efter at have reflekteret i nogen tid over dette, dukkede ordet »generationsbrobygning« op hos mig. Det bragte mig ind i en række overvejelser i forhold til samspillet på tværs af generationer mellem børn, forældre og bedsteforældre, især i forhold til spørgsmålet om overførsel af bærende værdier for vores mellemmenneskelige samspil i det danske samfund. Det førte til, at jeg formulerede følgende fire spørgsmål:

- Har vi den nødvendige kontakt mellem generationerne, som en smidig samfundsudvikling kræver? Der er sket en ændring, så individet fokuserer mere på sin egen situation i henholdsvis skole, fritid, arbejde og familieliv, samt tiden efter arbejdslivet. Kan det tænkes, at denne ændring er blevet en barriere for en smidig samfundsudvikling?
- Har vi et tilstrækkeligt integreret primær – og flergenerations familiemønster, som kan sikre en overførsel af de bærende værdier (etik og moral) i vores samfund?
- Har vi den nødvendige kontakt mellem generationerne, som er en betingelse for, at en politisk og historisk hukommelse er til stede hos de opvoksede generationer?
- Har vi i tilstrækkelig grad den kontakt i den enkelte familie og mellem familiegenerationerne, som børn behøver, for at de kan spejle sig i nærtståendes opfattelse af dem, en spejling der er et nødvendigt grundlag for dannelsen af deres selvopfattelse?

Jeg har på forskellig måde oplevet generationsudveksling som et værdifuldt aspekt fra begge mine faglige baggrunde som søofficer og psykolog. Men det var familien, der markerede sig i den oplevede sammenhæng. Børn og ældre måske tage et initiativ i forhold til at få de fire spørgsmål belyst? Hvis vi tager udgangspunkt i samfundets værdier, så er vi ældre de historiske bærere af de grundlæggende værdier, som efterfølgende generationer skal tage stilling til, om de vil videreføre eller kan integrere i deres tids etablerede værdisæt. Men vi ældre skal også tage stilling til, hvordan vi kan indtænke de unge generationers nytænkning i vores værdisæt i det samlede sigte, at samfundet udvikler sig på en smidig måde.

Familien er den mest betydende formidler af de værdier, som binder vores samfund

sammen, den er formidler af den etik og moral, som er styrende for vores adfærd. Men netop fordi familien er vores mest betydende kulturelle platform, er det også klart, at den må være i en stadig forandringsproces. Et meget synligt tegn på dette er de forskelle i opfattelser af børns vækst og vilkår – eller på opdragelsen af børn – som kan optræde inden for det tre-generations spænd, som eksisterer i de fleste familier. Der kan forekomme en diskussion mellem forældre og bedsteforældre, som i højere grad end tidligere bliver åben. Et andet udtryk for denne stadige forandring er den forskel, som man kan finde i forhold til vægtningen af familien som det centrale forum for socialt samvær og om fordeling af ansvar og »pligter« i familien. Et tredje udtryk er det syn på ældre, som de selv kommunikerer og står for, sat over for en række myter og traditionsbaserede, stereotyper opfattelser om ældrelivet, der ofte eksisterer helt ind i de ældres egne familier.

Min fornemmelse er, at selv om der (naturligt) sker en værdioverførsel i den nære familie, er den, på grund af den hurtige acceleration i vores samfundsliv, måske på flere måder »hindret« eller »besværliggjort«. Dette førte til, at jeg har søgt at rejse problemet politisk, men uden at det kunne føre til konkrete aktiviteter. I stedet søgte jeg det placeret i Ældre- rådet i Aarhus. Her er det nu forankret, og der er etableret et samarbejde med Børne-unge Rådet, Århus Ungdoms Fællesråd, Kaospiloterne, Familiekontoret og Frivillighusene for at søge tanker omsat i handling. På Dansk Gerontologisk Selskabs årsmøde 2004 var der en workshop om temaet. Vurderet ud fra den meget spændende og ganske lange diskussion, som fulgte efter mit oplæg, er jeg fortrøstningsfuld i forhold til, at det skal lykkes at få søsat brobygningsinitiativer i Århus. Jeg træder gerne i dialog med andre om temaet. ■